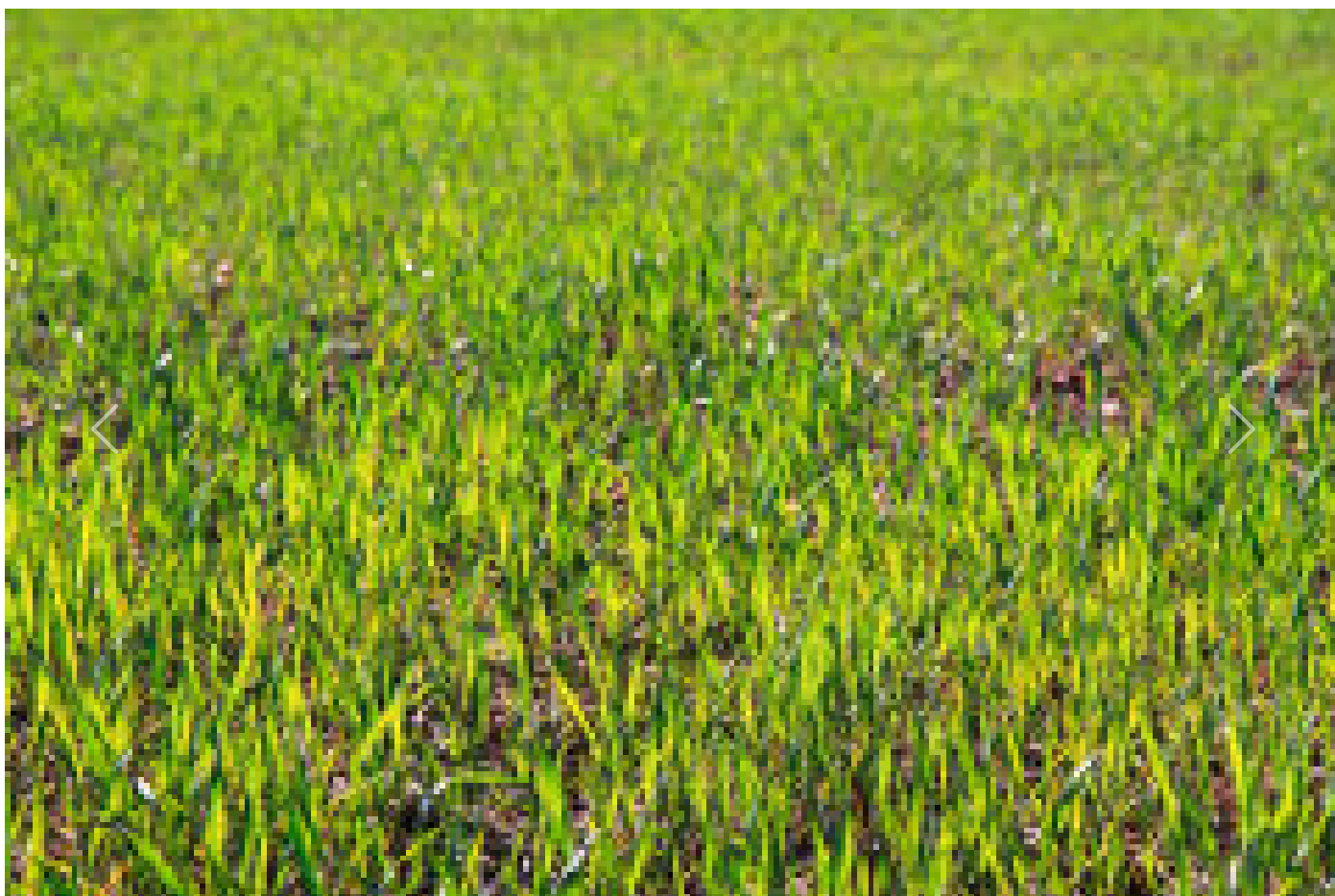

Efekat zaštite pšenice, ječma i uljane repice od štetočina u proleće će ograničiti prinos.

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 26.01.2014 Брой: 1/2014

Pšenica, ječam i uljana repica su ratarski usevi sa najdužim vegetacionim periodom. Ova biološka karakteristika, ako ništa drugo, svakako znači da pažnja prema njihovoj efikasnoj zaštiti od štetnih organizama – bolesti, korova i štetočina – mora biti precizna, naučno opravdana i maksimalno tačna. Zdravlje biljaka, obezbeđeno u periodu od oko 9 meseci u uslovima promenljivih i neizvesnih biotičkih i abiotičkih faktora spoljašnje sredine, ključ je za postizanje maksimalno visokih i kvalitetnih prinosa ovih useva, dobrog profita i visokog indeksa uspeha. Prolećne mere zaštite bilja deo su celokupnog tehnološkog projekta za postizanje održivog rasta proizvodnje. Koji su trendovi i opcije u pojedinim segmentima složene, multifaktorijalne inženjerske zaštite bilja? Svedoci smo da zaštita bilja na globalnom nivou brzo ulazi u kvalitativno drugačije okruženje. Kakav je profil ove nove situacije?

Klimatske promene preoblikuju viziju, ponašanje, aktivnost i delovanje štetnih organizama. Oni evoluiraju, menjaju se i povećavaju nivo svoje rezistentnosti u svim pravcima. Još jedna realna pretnja ekosistemima, teroarar i poljoprivrednoj proizvodnji je invazija stranih biljnih i životinjskih vrsta, olakšana slobodnim kretanjem robe i ljudi širom sveta. Postoji i treća, sa domaćom adresom. Potpuno zbunjene plodorede i nekontrolisano korišćenje zemljišta komplikuju fitosanitarnu situaciju. Poljoprivredna proizvodnja u Bugarskoj definitivno ne poštuje biološke zahteve za strogom plodoredom, već pre tržišnu situaciju i brzu dobit. Da li bugarska praksa zaštite bilja ima proizvodni kapacitet i profesionalno iskustvo da se suoči sa novim izazovima? Uzmimo za primer ono što se dešava u segmentu suzbijanja bolesti u žitaricama. Upotreba fungicida već je jasno prepoznata neophodnost.

Razlika je, kako neki kažu, od zemlje do neba! Uspešnim fungicidnim "napadom" usmerenim na prevenciju očekivanog infektionog pritiska, kapitalizuje se nekoliko prednosti. Efekat proizvoda je maksimalan, resursi – vremenski i finansijski – su uštedjeni, i postiže se neophodan zdravstveni rezultat. Ali cela ova procedura zahteva agronomsko prisustvo, agronomsko učešće! Svaka druga radnja van ove šeme je čisto preterano osiguranje. U većini slučajeva ovo je pucanje u mrak – sredstva se rasipaju bez garancije za dobar očekivani ishod. Poznati su u našoj zemlji brojni slučajevi gde su, zbog nekompetentnosti i niskog nivoa profesionalizma, kompromitovana dostignuća svetske klase kako u agrohemiji tako i u oplemenjivanju bilja. Među nekim od naših renomiranih i popularnih velikih zakupaca i zemljoposедника postoji čudno shvatanje da agronomsko prisustvo nije obavezni uslov da bi neko bio uspešan poljoprivrednik. Postoje veliki proizvođači koji "savladavaju tajne" zaštite bilja uz pomoć sveprisutnog interneta i beskrajnih telefonskih razgovora sa kolegama u sektoru. Ovo nije ozbiljno! U svakom slučaju, kvalitetno zdravlje biljaka ne može se postići amaterskim aktivnostima u virtuelnom prostoru. Vulgarizacija u ovom veoma delikatnom, znanjem intenzivnom i odgovornom polju je pogubna! Pitanje očigledne potrebe za visokim profesionalnim kapacitetom u zaštiti bilja nipošto nije iscrpljeno egzotičnim i uznemirujućim misaonim procesima jednog ili drugog velikog zakupca. Važnije je da li postoji šansa i perspektiva za potpuno običnog poljoprivrednog proizvođača koji, iz jednog ili drugog razloga, nema agronomsko obrazovanje, ali snažno želi i oseća potrebu da se edukuje u ovom, po mišljenju nekih, prozaičnom polju. Nacionalna služba za zaštitu bilja je u praksi bila slomljena, lišena identiteta i demontirana od strane prethodne vlade i sada, u svojstvu sektora unutar Bugarske agencije za bezbednost hrane, njeni skromni resursi su usmereni ka tržišnoj i fitosanitarnoj kontroli i upotrebi sredstava za zaštitu bilja na terenu. Teško je verovati, ali postoji jedna osoba koja pokušava da sakupi deliće od razaranja i da povрати identitet i legitimnost državne službe. Po svoj prilici, neće dobiti podršku, biće zaustavljen i otarasiće se njegovog prisustva. Nacionalna poljoprivredna savetodavna služba, formirana po uzoru na najbolje evropske modele, nepovratno je diskreditovana. Poljoprivredni instituti u sistemu Poljoprivredne akademije? Na našu još veću žalost, ove nekadašnje naučne jedinice sada postoje strašnom snagom samo na papiru i u... sećanjima. Ovo je uprkos činjenici da su i aktuelni ministar poljoprivrede i hrane i aktuelni predsednik Poljoprivredne akademije došli na ove visoke pozicije iz akademskih agramih krugova. Istraživački timovi (termin "istraživački" se koristi samo zbog eufonije i određenog prestiža, jer najmanje četvrt veka u pomenutim institutima nauka je poslednja

stvar koja se tamo radi) žive sa jedinom mišlju, lutajući između krhke nade i jakih strahova da li će sledećeg meseca dobiti svoje bedne plate. Ono što se dogodilo sa Institutom za zaštitu bilja, koji je povezan sa temom ovog članka, samo potvrđuje ono što je do sada rečeno. Kao država članica EU, dolazimo do snažno promovisane istraživačke strategije za celoživotno učenje. Za sedam godina prisustva u ujedinjenom evropskom prostoru, Bugarska nije uspela da institucionalizuje ovu hvaljenu super magičnu formulu za celoživotnu zavisnost od akumuliranja znanja kako bi se uvek bilo u toku i u korak sa vremenom. Drugo pitanje je, ako ovaj sistem ikada bude zaista stavljen u rad na bugarskom tlu, koliko će velikih zakupaca i zemljoposедника iskoristiti to? Da li će ti ljudi sa preterano visokim samopoštovanjem imati motivaciju i nagon da sede za "klupama" i da im neko "toči" agronomsko znanje "kroz levak"? Pomenimo i nešto o zapošljavanju agronomskih stručnjaka "proizvedenih" od strane Poljoprivrednog univerziteta u Plovdivu. Činjenica je da u bugarskoj poljoprivredi, inženjeri, lekari i učitelji, uzeti pojedinačno, brojčano nadmašuju agronome. Ovaj fenomen uporno slama agronomsku profesiju i i dalje ne uznemirava odgovarajuće upravne institucije, branšne organizacije (predsednik i zamenik predsednika Nacionalne asocijacije proizvođača žitarica u Bugarski, na primer, su inženjeri) i nevladine formacije. Čini se da je našem nepoznatom, skromnom i neupadljivom poljoprivrednom proizvođaču, željom znanja, preostaju samo tehnički sastanci koje organizuju agrohemijske kompanije kako na terenu tako i u konferencijskim salama. Ovi događaji, deo marketinškog kalendara trgovaca sredstvima za zaštitu bilja, međutim, nisu obrazovni formati, niti kvalifikacioni kursevi, a još manje obuke. Oni su čisto informativni paneli, koji demonstriraju kvalitete, efekte, rezultate i prednosti proizvoda odgovarajuće kompanije.

Vraćam se na glavnu temu. Zaštita žitarica i uljane repice u proleće je na startnoj liniji. Pomenuo sam suzbijanje bolesti u pšenici i ječmu. U tom kontekstu, dodao bih da će netipični zimski uslovi u decembru i januaru maksimalno provocirati štetni potencijal za netradicionalne manifestacije i iznenađenja bilo koje prirode i pravca. Pored aktivacije celokupnog infektivnog fonda u jesenjim usevima žitarica, postoje naznake da, s obzirom na neobično visoke temperature, korovska asocijacija može generisati dodatnu energiju za moćan restart. Ne treba isključiti mogućnost pojava mišolikih glodara – potencijal i povoljni uslovi su prisutni! Opasno je zanemariti situaciju u vezi sa vojskom štetočina u uljanoj repici, čije ponašanje, u vezi sa gustinom populacije i migracijama, može veoma lako eskalirati, izmaći kontroli i "pomesti" budući urod u tren oka. Prognoza je da će ovo proleće zaštita žitarica i uljane repice biti ograničavajući faktor za postizanje visokih proizvodnih ciljeva. Vreme je da ovaj intenzivni i kvalitetni kapital zaštite bilja počne da radi punom brzinom na bugarskim poljima, kao što to čini svuda u Evropi. Mišljenja smo visoko, krenuli smo da stvorimo modernu, konkurentnu i profitabilnu poljoprivredu, ali bez efikasne, visokotehnološke zaštite bilja, kojom upravljaju profesionalci, to se ne može dogoditi!